

Dr hab. Monika Kostrzewa prof. nadzw. UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu
ul. Nowy Świat 28-30
e-mail: mkostrze@amu.edu.pl

**Recenzja rozprawy doktorskiej Magister Barbary Górskiej nt.:
„UNIAGE-w harmonii wieku”. Budowanie ponadpokoleniowych
wartości wyrażonych w kolekcji ubiorów.**

Recenzja sporządzona na podstawie decyzji podjętej przez Radę Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o wyborze recenzentów, w oparciu o przesłaną dokumentację – pismo z dnia 3 stycznia 2018 roku. Materiały źródłowe, jakie zostały mi dostarczone, dotyczące dorobku artystycznego, zawodowego, dydaktycznego, organizacyjnego i naukowego mgr Barbary Górskiej zawierały:

- egzemplarz rozprawy doktorskiej nt. *UNIAGE- w harmonii wieku. Budowanie ponadpokoleniowych wartości wyrażonych w kolekcji ubiorów*. Oprawiona forma ilustrowanego skryptu drukowanego, o objętości 144 stron.

Egzemplarz opracowania zawierał:

- CV
- dane osobowe, wykształcenie, kursy/umiejętności,
- dorobek artystyczny,
- dorobek zawodowy,
- dorobek dydaktyczny,
- dorobek organizacyjny,
- dorobek naukowy,

Zapis opracowania teoretycznego pracy doktorskiej w formie elektronicznej (płyta CD).

Zapis cyfrowy opracowania ilustrowanego portfolio zawierający:

1. Dorobek artystyczny.

2. Dorobek zawodowy.
3. Dorobek dydaktyczny.
4. Dorobek organizacyjny.
5. Dorobek naukowy.

Informacje o doktorantce

Na osobowość artystyczną autorki pracy doktorskiej wpływa przebyta ścieżka edukacyjna, artystyczna, naukowa i zawodowa toteż mimo iż zadanie recenzenta nie dotyczy opiniowania dorobku doktorantki pozwolę sobie jednak wspomnieć i nakreślić kilka elementów tworzących istotne związki przyczynowo-skutkowe i podkreślające świadomy wieloetapowy rozwój autorki pracy doktorskiej. Pani mgr Barbara Górka swoje doświadczenie w zakresie sztuk plastycznych ukierunkowanych na sztuki projektowe rozwijała wieloetapowo na różnych poziomach edukacji. Pierwszy etap to Liceum Sztuk Plastycznych w Katowicach, gdzie w latach 1996-2002 realizowała specjalność Formy Użytkowe - Szyte. Kolejnym etapem były studia licencjackie, które odbyła w trybie zaocznym na Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi, na Wydziale Tkaniny i Ubioru. Dyplom licencjata w zakresie Stylistyka Mody Projektowanie Odzieży, który wieńczyła kolekcja prêt-à-porter pt. „Tadž Mahal” powstała pod kierunkiem prof. Aleksandry Pukaczewskiej, dyplomantka obroniła w roku 2000 z wyróżnieniem. Do sukcesów tego okresu można włączyć również prezentację kolekcji w gronie najlepszych dyplomów podczas Gali Dyplomowej 2000 w Centrum Promocji Mody w Łodzi oraz na Gali Dyplomowej PREMIERY 2000.

Kolejnym etapem, jaki realizowała Dyplomantka, były Magisterskie Studia Uzupełniające w latach 2000-2002 realizowane w dwóch specjalnościach: Projektowanie Ubioru i Projektowanie Obuwia, które finalizowała dyplomowa kolekcja ubiorów zatytułowana „W cieniu światła” powstała pod kierunkiem prof. Małgorzaty Gardy. Kolekcja prezentowana była w 2003 roku podczas Gali Dyplomowej „PREMIERY 2003” w Łodzi oraz publikowana w katalogu. Proces edukacyjny od roku 1997 przeplatał się z pracą zawodową, która rozwijała się proporcjonalnie do zdobywanych umiejętności. Doktoranckie Studia Środowiskowe w dyscyplinie sztuki projektowe, realizowane w latach

2014-2017 na Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi i wiele towarzyszących temu okresowi aktywności, stanowiących wymowną wizytówkę studiów i imperatywu doktorantki, dodatkowo wzbogaciły jej osobowość i świadomość projektową.

W latach 2011-2017 brała czynny udział w czterech konferencjach artystyczno-naukowych realizowanych przez Akademię Sztuk Pięknych w Łodzi i Wyższą Szkołę Techniczną w Katowicach. Opublikowała trzy artykuły w monografiach pokonferencyjnych, była współtwórcą i członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma naukowego pt. „SZTUKI - czasopismo o sztukach nieczystych”. Do momentu złożenia dokumentacji Pani magister brała udział w czternastu wystawach zbiorowych, pięciu pokazach mody, uczestniczyła w dwóch edycjach targów branżowych FASHIONWEAR B2B organizowanych przez Rynek Mody i Centrum Promocji Mody przy Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Kolekcje Pani magister publikowane były trzydziestokrotnie w mediach i trzynastu katalogach wystawowych.

W ostatnim czasie miałam okazję zapoznać się z kilkoma prezentacjami Pani magister. Miało to miejsce podczas konferencji i wystaw, w których brała czynny udział. Były to między innymi: Interdyscyplinarna Konferencja Naukowo-Warsztatowa "Piękno i Brzydota w Ujęciu Humanistycznym i Artystycznym" organizowana przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego, podczas której referowała artykuł pt. „Bez limitu - Piękno i Brzydota w kontekście wieku,” publikowany następnie w monografii i towarzyszącej konferencji, a także podczas ekspozycji fragmentu autorskiej kolekcji, w czasie wystawy w ramach projektu „Proces” autorstwa prof. Sylwii Romeckiej-Dymek.

Wydarzenia te, przez swą otwartą formę sprzyjającą konfrontacji myśli twórczej, ujawniały umiejętność artystycznej prezentacji koncepcji projektowej oraz sposób precyzowania i artykułowania autorskiej idei.

Doświadczenie zawodowe Pani Barbara zdobywała i udoskonalała wieloetapowo na przestrzeni ponad dwudziestoletniej systematycznej współpracy z rynkiem mody. Lata 1997-2001 to działania projektowe dla Z.P.H.U. EWIKON S.C. w Tarnowskich Górach i P.P.H.U. ACER z Gałkowa Dużego k/Łodzi, dla których realizowane były projekty odzieży damskiej oraz dodatków z dzianiny.

Po dyplomie magisterskim współpraca z firmą P.P.H.U. RADOR z Czechowic Dziedzic owocowała projektami odzieży dziecięcej i

młodzieżowej. Następnie z dokonań zawodowych realizowanych w latach 2004-2006 należy wymienić: projektowanie ekskluzywnej odzieży damskiej dla KATI STUDIO KONFEKCJA w Sosnowcu, projektowanie odzieży damskiej dla P.P.H.U MODEMA, projektowanie, modelowanie i odszywanie wybranych modeli dla firmy SABINA w Bystrej Śląskiej oraz projektowanie dla firmy NONA&SONS, jednego z liderów w branży dekoracyjnej artykułów dekoracyjnych, tekstyliów i ceramiki, ale także elementów wnętrza. Podsumowując wartość wzorniczą, jaką Pani Barbara wypracowała dla rynku mody, można wskazać liczbę 2600 zrealizowanych projektów, z których ponad 2150 zostało wdrożonych do masowej produkcji.

W przeważającej większości można zauważyć tu spójne kolekcje ubiorów damskich, adresowane do kobiet w różnym wieku, ale również kolekcje ubiorów niemowlęcych, dziecięcych i młodzieżowych, kolekcje artykułów dekoracyjnych, a także wózków.

Cały ten znaczący dorobek ma niewątpliwy wpływ na sukcesywnie zdobywany wachlarz umiejętności kreatywnego i przedsiębiorczego projektanta – Pani Barbary Górskiej. Posiadane kompetencje potwierdzają sukcesy w postaci nagród takich jak: ZŁOTY MEDAL Międzynarodowych Targów Poznańskich 2008, przyznany za kolekcję „My Little Pony - Impresja na temat konika” zrealizowanej dla firmy Enexpol, marka Collargo, ZŁOTY MEDAL Międzynarodowych Targów Poznańskich 2008 za „Zestaw dla małej niesfornej dziewczynki Rococo Girl” realizowany dla firmy Enexpol, marka Collargo, oraz I miejsce w konkursie na najlepszy biznesplan – organizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Działanie 2,5 Promocja Przedsiębiorczości. Projekt nosił tytuł „Złote wrota dla rozwoju myślowickiej przedsiębiorczości”, a nagroda ta pozwoliła na otrzymanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Jak pisze Pani magister na osobistym profilu internetowym jej marzenia o tym, aby zostać projektantką, zaczęły się spełniać kilkanaście lat temu dzięki studiom na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Przypadek Pani magister sztuki Barbary Górskiej jest wymownym odbiciem charakteru uczelni, która stymulowała harmonijny i zrównoważony rozwój osobowości nie tylko projektantki, ale również pedagoga i dydaktyka. Warto podkreślić, że Pani Barbara po uzyskaniu tytułu magistra systematycznie budowała swoje artystyczno-zawodowe portfolio prezentując swoje osiągnięcia na 30 wydarzeniach modowych w Polsce jednocześnie od ośmiu lat uprawiając i organizując zadania dydaktyczne

z młodzieżą akademicką. W latach 2009-2011 roku była asystentką w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach w Katedrze Wzornictwa na Wydziale Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych, gdzie prowadziła zajęcia z Podstaw Projektowania i Modelowania Ubioru i Projektowania Ubioru Pret a Porte w pracowni prof. Małgorzaty Gardy. Następnie w latach 2012-2015 w tej samej uczelni asystowała pani prof. Sylwii Romeckiej-Dymek w prowadzeniu zajęć z projektowania ubioru i projektowania kolekcji dyplomowej. W latach 2014-2017 prowadziła ćwiczenia i wykłady dla studentów studiów niestacjonarnych i stacjonarnych na Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Dowodem na docenienie jej wkładu w dydaktykę w 2010 roku była Nagroda Rektora Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach przyznana za pracę pedagogiczną i inicjatywę organizacyjną.

Ten bogaty w zadania, wydarzenia, miejsca i ludzi okres pracy artystycznej i naukowej a także dydaktycznej i organizacyjnej potwierdzony udziałem w ponad trzydziestoelementowych aktywnościach takich jak: plenery, wyjazdy edukacyjne, warsztaty, wystawy i pokazy, stanowi istotną wartość dorobku i kompetencji doktorantki.

Ocena Rozprawy Doktorskiej.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska pt. „*UNIAGE - w harmonii wieku*”. *Budowanie ponadpokoleniowych wartości wyrażonych w kolekcji ubiorów*, oraz dzieło artystyczne w postaci kolekcji ubiorów, powstały pod kierunkiem prof. Sylwii Romeckiej-Dymek. We wstępie pracy autorka przyporządkowuje znaczenie określenia zawartego w tytule pracy UNIAGE do uniwersalizacji wieku względem współczesnego ubioru. Jak twierdzi Autorka, nazwa ta została wymyślona na określenie zjawiska, które jest zauważalne w ostatnich latach, co stało się główną inspiracją do pracy badawczej. Uniwersalizacja standardowych ubiorów takich jak dzinsy i biała koszula i ich produkowanie uwzględniające rozpiętość rozmiarową od niemowlaka po osobę starszą, świadczy o potrzebie funkcjonowania w kulturze współczesnej klasycznych form, które trafiają do szerokiej grupy odbiorców, które Autorka nazywa ikonami mody. Praca doktorska dotyczy badań nad nową estetyką ubioru w odniesieniu do współczesnych aspektów segmentu mody, co potwierdzają zawarte w niej inspiracje i relacje międzypokoleniowe. Projekt, którego efektem artystycznym jest kolekcja ubiorów, ma na celu uzyskanie ponadczasowych wartości ważnych dla wszystkich generacji,

odnalezienie wspólnych potrzeb i upodobań estetycznych, a także uświadomienie zmian, które wpływają na sposób myślenia ludzi nam współczesnych.

Przedłożona do oceny praca doktorska, w obranym przez Autorkę obszarze opracowania naukowego, posiada konstrukcję wieloelementową zgodną ze spisem treści. Zawiera wyodrębnione kolejno cztery rozdziały, wstęp, bibliografię, netografię, spis źródeł inspiracji oraz streszczenie w języku polskim. Spełnione zostało kryterium uszczegółowienia podejmowanych przez autorkę treści wynikających z obranej idei. Opis kluczowych zagadnień pracy związanych ze zjawiskiem wieku i problem zachodzących zmian dotyczących starzenia się społeczeństwa przytacza między innymi dane z opublikowanych wyników badań: Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, portalu Newsweek polska oraz portalu helppage.org, a także z innych źródeł aktualnej wiedzy. Literatura słowa i obrazu związana z podejmowanym przez Autorkę zagadnieniem mody spersonalizowanej i ukierunkowanej na zmiany w wizerunku odbiorcy zastosowana w sposób logiczny pochodzi z kilku pozycji bibliograficznych, wybranych adekwatnie do tematu i problem projektowego nawiązującego do teorii socjologii kulturowej, teorii feministycznej oraz gerontologii społecznej, które coraz częściej zajmują badaczy-projektantów.

Część badawczo-analityczna pracy oparta jest na metodzie sondażowej z zastosowaniem techniki ankietowania i analizowania jej wyników na temat zachodzących zjawisk w kulturze. Autorka do wyznaczenia kierunków działań związanych z określeniem potrzeb wybranej przez siebie grupy odbiorców posłużyła się zbadaniem ośmiu grup wiekowych, łącznie 40 respondentek w wieku od 13 do 81 lat. W tej części opracowania znajdujemy również zarys problematyki zrealizowanego przez autorkę przedsięwzięcia diagnostycznego oraz próbę postawienia towarzyszących badaniu hipotez. Opracowanie wyników ankiet pozwoliło Autorce na skonstruowanie założeń projektowych do stworzonej kolekcji artystycznej. Struktura problemowa pracy została poprawnie ujęta pod względem merytorycznym. Część doświadczalna – jak ją nazywa autorka – podsumowuje wybrane trendy w modzie i zawiera mapę myśli ukierunkowaną na analizę dzieła kolekcji „UNIAGE- w harmonii wieku”.

W rozdziale czwartym przedłożonego opracowania znajduje się opis dzieła, procesu projektowego i dokumentacja fotograficzna autorskiej kolekcji wynikającej z zinterpretowanych wyników badań, opisanych i przetransponowanych z udziałem świadomie wybranych

inspiracji na język form plastycznych – o charakterze użytkowym. Na uwagę zasługują badania poznawcze i starania konceptualizacyjne na temat budowania relacji między pokoleniami, na podstawie których budowana jest własna wizja wyglądu współczesnej kobiety, starzejącej się, która ujawnia potrzebę bycia atrakcyjną, bez względu na swój wiek. Projekt w założeniach *„ma na celu zaprezentowanie ponadczasowych wartości ważnych dla wszystkich generacji, odnalezienie wspólnych potrzeb i upodobań estetycznych, a także uświadomienie zmian, które wpływają na sposób myślenia”*. Ta myśl doktorantki ujawniona na stronach opiniowanej pracy wpisuje się w nurt naukowych refleksji nad współczesną modą w zmieniającej się kulturze, w której można zauważyć *„ostentacyjny koniec ery nakazów obowiązujących w modzie, ale również w wyznawaniu i głoszeniu poglądów, przekonań, stylu życia, jak też trwałego różnicowania ludzi, klasyfikowania ich pod względem płci, wieku, rasy, pochodzenia czy klasy społecznej”*¹.

Jak przyznaje autorka we wstępie do swojej pracy w procesie twórczym nie ograniczała się do żadnej grupy wiekowej, autorskie rozwiązania projektowe wdrażała zarówno w wersji mini, jak i maxi mierząc się z problemami różnorodnych sylwetek poszukując uniwersalnych rozwiązań projektowych niezależnych od wieku.

Główną ideą artystyczną bardzo ciekawie rozwiniętą, mającą silny wpływ na obraz wizualny kolekcji była inspiracja w postaci kadrów fotograficznych skupionych na skórze ludzi odległych pokoleniowo, a uchwyconych w bezpośrednich, bliskich relacjach. Wybrane fragmenty ciała niemowlęcia i osoby w podeszłym wieku stały się kluczem do działań twórczych. Adaptacja naturalnych procesów zmiany struktury skóry i części ciała widoczna jest w projektowaniu druków, preparowaniu i farbowaniu tkanin, konstruowaniu i modelowaniu form składających się na kolekcję doktorską. Sposób przeprowadzenia tego zamysłu i ujęcia wyników autorskich poszukiwań twórczych w przestrzeń odzieżownictwa jest niewątpliwą wartością kolekcji. W sposób interesujący, gdyż przeprowadzony z dużą wrażliwością na kolor i właściwości materiału oraz także z niewątpliwym kunsztem projektowym, został wykorzystany kontrast fakturowy i strukturalny powierzchni jasno wynikający z inspiracji procesami zmian zachodzącymi u osób należących do różnych pokoleń. Kolekcję charakteryzuje rzeźbiarskość formy, harmonijność zastosowanych barw, dająca poczucie spokoju i ładu oraz precyzja w

¹ T. Szlendak, K. Pietrowicz K.(red.), *Rozkoszna zaraza. O rządach mody i kulturze konsumpcji*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007, s.7.

zglobianiu nowatorskich metod konstrukcyjnych adekwatnych do potrzeb sylwetek w różnym wieku o zmieniającej się postawie.

W kolekcji został wykorzystany motyw nadruku pojawiający się w kilku modelach. Ilość nadruków ma swoje procentowe odniesienie do zidentyfikowanych potrzeb wyrażanych przez badanych respondentów, jednak przede wszystkim widoczna jest tu ścieżka oparta na wyczuciu estetycznym i opartym na harmonii kompozycyjnym poszukiwaniu artystycznych proporcji kolekcji. Autorka konsekwentnie nią podąża. Wykorzystana współcześnie dość popularna technika sublimacji, która pozwala na nanoszenie na tkaninach w sposób bardzo dosłowny fotografii, jest ciekawym medium plastycznym pozwalającym na tworzenie silnej ekspresji artystycznego wyrazu w ubiorze. Autorka kolekcji wykorzystuje tę technikę, nanosząc na tkaniny pochodzących z inspiracji motywów, które zaczynają pełnić rolę dominanty ze względu na swoją formę, treść, kolorystykę, a także symbolikę. Zostało to interesująco i niekonwencjonalnie zastosowane w modelach nr 2, 3, 6, 7, 10 a także 12. Motyw ciała człowieka, taki jak pomaszczona skóra wokół oka oraz sama tęczęwka, symbolizująca zwierciadło duszy, ale także zdolność widzenia i otwartość na potrzeby innych, zaskakuje, intryguje, wręcz atakuje widza swoją wyrazistością. Posiada bardzo silną siłę przyciągania uwagi i intensywnie pobudza do refleksji.

Pani Barbara w swojej pracy pisze: *„Wybrałam taki zakres tematu ze względu na osobiste przemyślenia i doświadczenia zawodowe. Wynika z nich, że nie metryka, lecz styl życia, upodobania estetyczne decydują o wyborze garderoby”*. Wolą doktorantki było poszukanie uniwersalnych rozwiązań projektowych niezależnych od wieku i zrealizowanie kolekcji, która będzie łączyła pokolenia. Podjęcie się takiego wyzwania w moim mniemaniu jest niezwykle cenne i nie należy do łatwych, zatem tym bardziej zasługuje na aprobatę.

Pani Barbara eksperymentuje z formą ubioru, wprowadzając z dużym rozmachem również nowe rozwiązania konstrukcyjne i konfekcyjne, jak cięcia, zaszewki, marszczenia, drapowania, które pojawiają się w różnych miejscach, budząc nieraz zastanowienie, czy oby sylwetka w każdym rozmiarze będzie gotowa je zaakceptować. Nieco trudnym w tych poszukiwaniach może się wydawać nie tylko odnalezienie formy adekwatnej do potrzeb sylwetki kobiety w różnym

wieku o różnej postawie i kształcie ciała, ale starania o odnalezienie wspólnych upodobań estetycznych oddalonych o kilka pokoleń odbiorczyń.

Rolą projektanta jest jednak podejmowanie nowych wyzwań i przełamywanie barier, czego dowodem jest zrealizowana praca doktorska w dziedzinie sztuki plastycznej w dyscyplinie sztuki projektowej magister Barbary Górskiej. Obrazem osiągniętych celów praktycznych jest sesja wizerunkowa kolekcji doktorskiej Uniage-lookbook z udziałem siedemnastoletniej i pięćdziesięcioletniej kobiety w roli modelek prezentujących kolekcję. Jednocześnie praca wpisuje się w nurt koncepcji, która indywidualne cechy wyglądu traktuje jak cenną wartość w pogoni za swoistą harmonią estetyki wizerunku.

Dla potwierdzenia tej tezy zacytuję myśl francuskiego historyka życia codziennego Georges-a Vigarello, zawartą w publikacji pt. „Historia Urody” z roku 2011 *„Rodzi się epoka, w której poczucie władzy nad wyglądem zbiega się z poczuciem zdolności do przekształcenia go w najbardziej charakterystyczny znak własnego zindywidualizowanego „ja”* Autorka zauważyła problem zmieniającej się struktury potrzeb społecznych, których coraz większą dominantą będą potrzeby zwiększającej się sukcesywnie grupy osób starszych. Zinterpretowała go w sposób twórczy, tworząc charakteryzującą się czytelnością założeń kreatywnych i walorów wizualnych kolekcję 15 oryginalnych form ubioru z jednoczesnym zachowaniem uniwersalności.

Na uwagę zasługują inspiracje plastyczne autorki w procesie twórczego poszukiwania niestandardowych kierunków działań i strategii, skutecznych metod, rozwiązywania problemów projektowych zmierzających do zrealizowania stratyfikacyjnego pierwowzoru kolekcji.

Koncepcja Pani magister i zrealizowane na jej podstawie dzieło przeciwstawia się, zauważalnemu od lat we współczesnej kulturze, pomijaniu, wykluczaniu, a nawet marginalizowaniu dojrzałych wiekowo grup społecznych. Autorka w sposób spójny tematycznie przedstawiła godną podziwu koncepcję i formę jej pisemnego i artystycznego wyartykułowania. Opiniowana dysertacja posiada niezbędny warsztat naukowy, a praca artystyczna zawiera niezaprzeczalną wiedzę specjalistyczną i umiejętności projektowe, ujawnione w zrealizowanej kolekcji ubiorów damskich.

Stwierdzam, że praca doktorska zawiera oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i projektowego oparte na autorskich poszukiwaniach twórczych. Po uzupełnieniu brakującego streszczenia w języku angielskim i zweryfikowaniu, nie mających większego znaczenia dla jakości merytorycznej pracy, drobnych błędów stylistycznych i nieścisłości w zapisie źródeł internetowych oraz niekonsekwencji w zapisie nazwiska autora cytowanej publikacji (str. 18,19) praca spełnia warunki określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Wnoszę więc do Wysokiej Rady Wydziału Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi wniosek o dopuszczenie Pani mgr Barbary Górskiej do dalszych etapów procedury pozyskania przez nią tytułu doktora.

Kalisz , 1 marca 2018 r.

dr hab. Monika Kostrzewa prof. UAM w Poznaniu

